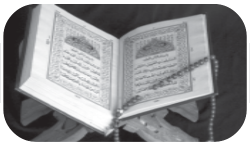

ഖുർആൻ ബോധനം

687

എ.വൈ.ആർ

സൂറ-17

അൽ ഇസ്റാഅ്

52. അവൻ വിളിക്കുന്ന നാളിൽ, ആ വിളി കേട്ട് അവനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ട് നിങ്ങൾ ഉയിർത്തെഴുന്നേറ്റു വരും. അൽപനേരം മാത്രമേ താമസിച്ചിട്ടുള്ളൂ എന്നായിരിക്കും അപ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു തോന്നുക.

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِۦ وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٢﴾

53. പ്രവാചകൻ എന്റെ ദാസന്മാരെ ഉപദേശിക്കുക: അവർ ഏറ്റം ഉൽകൃഷ്ടമായതു സംസാരിക്കട്ടെ. ചെകുത്താൻ അവർക്കിടയിൽ പ്രകോപനമുണ്ടാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നുണ്ട്. ചെകുത്താൻ മനുഷ്യന്ന് തുറന്ന ശത്രു തന്നെയാകുന്നു.

وَقُل لِّعِبَادِى يَقُولُوا۟ ٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ ٱلشَّيْطَـٰنَ يَنزَغُ بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ ٱلشَّيْطَـٰنَ كَانَ لِلْإِنسَـٰنِ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٥٣﴾

54. വിധാതാവിന് നിങ്ങളുടെ അവസ്ഥകൾ നന്നായറിയാം. അവനിഛിച്ചാൽ നിങ്ങളോട് കരുണ കാട്ടും. ഇഛിച്ചാൽ ശിക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യും. പ്രവാചകാ, ജനത്തിന്റെ ഉത്തരവാദിത്വം ഏറ്റെടുത്തവനായി നാം നിന്നെ നിയോഗിച്ചിട്ടില്ല.

رَّبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ ۖ إِن يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ أَوْ إِن يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ ۚ وَمَآ أَرْسَلْنَـٰكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٥٤﴾

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ = അവൻ നിങ്ങളെ വിളിക്കുന്ന നാളിൽ

فَتَسْتَجِيبُونَ = അപ്പോൾ നിങ്ങൾ ഉത്തരം നൽകും (ആ വിളി കേട്ട് ഉയിർത്തെഴുന്നേറ്റു വരും)

بِحَمْدِهِۦ = അവനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ട് وَتَظُنُّونَ = നിങ്ങൾ ഭാവിക്കും(അന്നേരം നിങ്ങൾക്കു തോന്നുക)

إِن لَّبِثْتُمْ = നിങ്ങൾ (ഇഹലോകത്തും മരണാനന്തരവും) താമസിച്ചിട്ടില്ല(ട്ടുള്ളൂ) إِلَّا قَلِيلًا = അൽപം(നേരമേ)അല്ലാതെ

وَقُل = നീ(പ്രവാചകൻ) പറയുക لِّعِبَادِى = എന്റെ ദാസന്മാരോട് يَقُولُوا۟ = അവർ പറയട്ടെ(സംസാരിക്കട്ടെ)

ٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ = ഏറ്റം ഉൽകൃഷ്ടമായത് إِنَّ ٱلشَّيْطَـٰنَ = തീർച്ചയായും ചെകുത്താൻ

يَنزَغُ = കുത്തിത്തിരിപ്പുണ്ടാക്കുന്നു (പ്രകോപനമുണ്ടാക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നുണ്ട്) بَيْنَهُمْ = അവർക്കിടയിൽ

إِنَّ ٱلشَّيْطَـٰنَ كَانَ لِلْإِنسَـٰنِ = തീർച്ചയായും ചെകുത്താൻ മനുഷ്യന് ആകുന്നു عَدُوًّا مُّبِينًا = തെളിഞ്ഞ ശത്രു(തന്നെ)

رَّبُّكُمْ = നിങ്ങളുടെ വിധാതാവ് أَعْلَمُ = ഏറ്റം അറിയുന്നവനാകുന്നു(നന്നായറിയാം)

بِكُمْ = നിങ്ങളെ(ളുടെ അവസ്ഥകൾ) إِن يَشَأْ = അവൻ ഇഛിച്ചാൽ يَرْحَمْكُمْ = നിങ്ങളോടു കരുണ കാട്ടും

أَوْ إِن يَشَأْ = അല്ലെങ്കിൽ അവൻ ഇഛിച്ചാൽ يُعَذِّبْكُمْ = നിങ്ങളെ ശിക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യും

وَمَآ أَرْسَلْنَـٰكَ = (പ്രവാചകാ) നിന്നെ നാം അയച്ചിട്ടില്ല عَلَيْهِمْ = അവരുടെ(ജനത്തിന്റെ) മേൽ

وَكِيلًا = (അവരുടെ വിശ്വാസത്തിന്റെയും കർമത്തിന്റെയും) വക്കീലായിട്ട്, ഉത്തരവാദിത്വം ഏറ്റെടുത്തവനായിട്ട്

52. ഈ സൂക്തം അവിശ്വാസികളെ നേരിട്ടഭിസംബോധന ചെയ്യുകയാണ്. രണ്ടു കാര്യങ്ങളാണവരെ ഉണർത്തുന്നത്. ഒന്ന്, ഇന്ന് നിങ്ങൾ അഹങ്കാരത്തോടെ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപിനെ പുഛിച്ചുതള്ളുകയാണല്ലോ. എന്നാൽ ഓർത്തുകൊള്ളുക. നിങ്ങളെ ഈ ലോകത്തു സൃഷ്ടിച്ചു മരിപ്പിച്ചവൻ വിളിക്കുന്ന ഒരു ദിനം വരാനിരിക്കുന്നു. അവന്റെ വിളികേട്ടാൽ നിങ്ങളെല്ലാവരും ഉയിർത്തെഴുന്നേറ്റ് അല്ലാഹുവിനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ട് അവന്റെ മുമ്പിലേക്കു വരികതന്നെ ചെയ്യും. മറ്റൊരിടത്ത് ഇക്കാര്യം പറയുന്നതിങ്ങനെയാണ്:

وَنُفِخَ فِي ٱلصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ ٱلْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ ﴿٥١﴾ قَالُوا۟ يَٰوَيْلَنَا مَنۢ بَعَثَنَا مِن مَّرْقَدِنَا ۜ هَٰذَا مَا وَعَدَ ٱلرَّحْمَٰنُ وَصَدَقَ ٱلْمُرْسَلُونَ

(കാഹളത്തിൽ ഊതപ്പെടുമ്പോഴതാ അവരൊക്കെയും ശവക്കുഴികളിൽ നിന്നെഴുന്നേറ്റ് വിധാതാവിങ്കലേക്ക് പാഞ്ഞുവരുന്നു. അവർ വിലപിക്കുന്നുണ്ടാകും: ഹാ കഷ്ടം! നമ്മെ ഉറക്കറകളിൽനിന്ന് വിളിച്ചുണർത്തിയതാരാണ്?! ഇത് ദയാപരനായ ദൈവം വാഗ്ദാനം ചെയ്ത ആ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപുതന്നെ. ദൈവദൂതന്മാർ നമ്മോടു പറഞ്ഞത് സത്യമായിരുന്നു കേട്ടോ).

മൂലത്തിലെ بِحَمْدِهِ യുടെ അക്ഷരാർഥം അവന്റെ സ്തുതികൊണ്ട് എന്നാണ്. ഖുർആൻ വ്യാഖ്യാതാക്കൾ വ്യത്യസ്ത ആശയങ്ങളാണിതിനു നൽകിയിട്ടുള്ളത്. ഒന്ന്, തർജമയിൽ കൊടുത്ത പോലെ 'അവനെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ട്' എന്നുതന്നെ. അധിക വ്യാഖ്യാതാക്കളും സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളത് ഈ ആശയമാണ്. മരണാനന്തരം ഉയിർത്തെഴുന്നേൽക്കുമ്പോൾ മനുഷ്യന്റെ മുമ്പിലുണ്ടായിരുന്ന ഭൗതികതയുടെ മറ നീങ്ങിപ്പോയിരിക്കും. നേരത്തെ അഗോചരമായിരുന്ന യാഥാർഥ്യങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷമാകും. എല്ലാവരും അല്ലാഹുവിനെ മനസ്സിലാക്കുകയും വിനീതവിധേയരായി അവനെ സ്തുതിക്കുകയും ചെയ്യും. ലാഇലാഹഇല്ലല്ലാഹു എന്നും സുബ്ഹാനകല്ലാഹുമ്മ വബിഹംദിക്ക എന്നും മറ്റും പ്രകീർത്തിച്ചുകൊണ്ടായിരിക്കും അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ മുമ്പിലേക്കോടുക. 'അവന്റെ കൽപനയാൽ' എന്നാണ് ഇബ്നു അബ്ബാസ്(റ) 'ബിഹംദിഹി'ക്കു അർഥം കൽപിച്ചിട്ടുള്ളത്. അവന്റെ മഹത്വത്താലും കഴിവിനാലും എന്നാണ് മറ്റൊരർഥ കൽപന.

സൂക്തം ഉൾക്കൊള്ളുന്ന രണ്ടാമത്തെ കാര്യം ഇതാണ്: ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ് നാളെ തന്നെ സംഭവിക്കുന്നതും അനേക സഹസ്രാബ്ദങ്ങൾക്കു ശേഷം സംഭവിക്കുന്നതും തമ്മിലുള്ള അന്തരം ഭൗതികലോകത്ത് ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന മനുഷ്യനു മാത്രം അനുഭവപ്പെടുന്ന കാര്യമാണ്. മരണത്തോടെ ഭൗതിക ലോകവും അതിലെ കാലവുമെല്ലാം അവന്റെ മുന്നിൽനിന്നു മാഞ്ഞുപോകുന്നു. ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപുനാളിൽ അവനു തോന്നുക താൻ അരനാഴിക നേരം ഉറങ്ങിയെഴുന്നേൽക്കുകയാണെന്നായിരിക്കും. അതായത് ഒരുവൻ മരിക്കുന്നതോടെ അവന്റെ ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപ് തലക്കു മുകളിൽ വന്നുകഴിഞ്ഞു. അതിനാൽ അന്ത്യനാളിനെയും ഉയിർത്തെഴുന്നേൽപിനെയും അതിവിദൂരങ്ങളായി കാണുന്നവർ യഥാർഥത്തിൽ ദയനീയമാംവണ്ണം വഞ്ചിതരാകുന്നു. ഖുർആൻ ഇക്കാര്യം ആവർത്തിച്ചുണർത്തുന്നുണ്ട്. إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُۥ بَعِيدًا ﴿٦﴾ وَنَرَىٰهُ قَرِيبًا (അന്ത്യനാളിനെ അവർ വിദൂരമായി കാണുന്നു. നാമോ അടുത്തതായി കാണുന്നു-70:6-7). يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوٓا۟ إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَىٰهَا (ലോകാവസാനം അനുഭവിക്കുന്ന നാളിൽ ഒരു സായാഹ്നമോ അതിന്റെ പൂർവാഹ്നമോ മാത്രമേ തങ്ങൾ ഇഹലോകത്ത് അല്ലെങ്കിൽ മൃതാവസ്ഥയിൽ വസിച്ചിട്ടുള്ളൂ എന്നാണവർക്കു തോന്നുക). وَيَوْمَ تَقُومُ ٱلسَّاعَةُ يُقْسِمُ ٱلْمُجْرِمُونَ مَا لَبِثُوا۟ غَيْرَ سَاعَةٍ (ലോകാവസാനം സംഭവിക്കുന്ന നാളിൽ 'ഞങ്ങൾ ഒരു നാഴിക നേരമേ (ഭൂമിയിൽ അല്ലെങ്കിൽ മൃതാവസ്ഥയിൽ) വസിച്ചിട്ടുള്ളൂ' എന്ന് പാപികൾ ആണയിട്ടു പറയുന്നു-30:55). നബി(സ) തന്റെ നടുവിരലും ചൂണ്ടുവിരലും കാണിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞതായി ബുഖാരിയും മുസ്ലിമും ഉദ്ധരിക്കുന്നു. بعثت انا والساعة كهاتين (എന്റെ നിയോഗവും അന്ത്യനാളും ഇതു രണ്ടും പോലെയാകുന്നു).

53. മുൻ സൂക്തങ്ങളിൽ അല്ലാഹുവിന്റെ ഏകത്വത്തിന്റെയും പരലോക വിശ്വാസത്തിന്റെയും യാഥാർഥ്യം അവിശ്വാസികൾക്ക് മനസ്സിലാക്കിക്കൊടുക്കേണ്ടതെങ്ങനെയെന്ന് വ്യക്തമാക്കിയശേഷം ഈ സൂക്തം പ്രബോധകർ പാലിക്കേണ്ട സുപ്രധാനമായ ഒരു മര്യാദ വിശ്വാസികളെ ഉണർത്തുകയാണ്. ഇസ്ലാമിക പ്രബോധനത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിലാണ് ഇതുണർത്തുന്നതെങ്കിലും വിശ്വാസികൾ എല്ലാവരോടും എപ്പോഴും പാലിക്കേണ്ട പെരുമാറ്റ മര്യാദയാണിതെന്ന് സൂക്തത്തിന്റെ ശൈലിയിൽ നിന്നു വ്യക്തമാകുന്നു.

പ്രവാചകൻ(സ) മക്കയിലായിരുന്നപ്പോൾ അവിശ്വാസികളായ ഖുറൈശികൾ അദ്ദേഹത്തെയും ശിഷ്യന്മാരെയും നിരന്തരം പരിഹസിക്കുകയും ശകാരിക്കുകയും മർദിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ചില ശിഷ്യന്മാർ ഇതേപ്പറ്റി പ്രവാചകനോട് പരാതിപ്പെടാറുണ്ട്. ചിലർ പ്രതികാരം ചെയ്യാൻ സമ്മതം തേടിയിരുന്നു. തിരുമേനി അവരെ സമാശ്വസിപ്പിച്ച് ശാന്തരാക്കുകയും പ്രതികാരവാഞ്ഛയിൽനിന്ന് പിന്തിരിപ്പിക്കുകയുമായിരുന്നു. ഈ സൂക്തത്തിന്റെ അവതരണം തന്നെ രൂക്ഷമായി ശകാരിച്ച ഒരാളെ അക്രമിക്കാൻ തുനിഞ്ഞ ഉമർ(റ)നോട് അതിൽനിന്നു പിന്തിരിയാനും മാപ്പു നൽകാനും കൽപിച്ചുകൊണ്ടാണെന്ന് ഒരു നിവേദനമുണ്ട്.

عباد അടിമകളാണ്. ഏകവചനം عبد അല്ലാഹു عبادي എന്റെ അടിമകൾ എന്നുപറയാറുള്ളത് സത്യവിശ്വാസികളെക്കുറിച്ചാണ്. അവരാണ് ബോധപൂർവം അല്ലാഹുവിന്റെ അടിമത്തം സ്വീകരിച്ചവർ. അവർ തങ്ങളോടായാലും അവിശ്വാസികളോടായാലും എപ്പോഴും നല്ലതേ പറയാവൂ. അവിശ്വാസികളുടെ പരിഹാസോക്തികൾക്കും ആക്ഷേപശകാരങ്ങൾക്കും അതേ നാണയത്തിൽ മറുപടി പറഞ്ഞുകൂടാ. അത് ഇസ്ലാമിക പ്രബോധനത്തിന്റെ പ്രകൃതിക്കുവിരുദ്ധമാണ്. നേരത്തെ സൂറഃ *അന്നഹ്ൽ* 125-ാം സൂക്തത്തിൽ ഈ ആശയം ഇപ്രകാരം അവതരിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ٱدْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلْحِكْمَةِ وَٱلْمَوْعِظَةِ ٱلْحَسَنَةِ ۖ وَجَٰدِلْهُم بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ

(യുക്തിയുക്തമായും സദുപദേശമായും നിന്റെ നാഥങ്കലേക്ക് ജനങ്ങളെ പ്രബോധനം ചെയ്യുക. അവരോട് ഏറ്റം ഉൽകൃഷ്ടമായ രീതിയിൽ സംവദിക്കുക). സൂറഃ *അഅ്റാഫ്* 198-201 സൂക്തങ്ങളിലും ഈ വിഷയം പ്രതിപാദിക്കുന്നുണ്ട്. സൂറഃ ഫുസ്സിലത്ത് 34-ാം സൂക്തം പറയുന്നു:

وَلَا تَسْتَوِى ٱلْحَسَنَةُ وَلَا ٱلسَّيِّئَةُ ۚ ٱدْفَعْ بِٱلَّتِى هِىَ أَحْسَنُ فَإِذَا ٱلَّذِى بَيْنَكَ وَبَيْنَهُۥ عَدَٰوَةٌ كَأَنَّهُۥ وَلِىٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾

(നന്മയും തിന്മയും തുല്യമാകുന്നില്ല. തിന്മയെ ഏറ്റം ഉൽകൃ

ഷ്ടമായ നന്മ കൊണ്ടു തടയുക. അപ്പോൾ നിന്നോട് വൈരത്തിൽ വർത്തിക്കുന്നവൻ ഒരു ആത്മമിത്രമെന്നോണമായിത്തീരുന്നതു കാണാം). സൂറഃ അൽഫുർഖാൻ 63-ാം സൂക്തത്തിൽ ദൈവദാസന്മാരുടെ (ഇബാദുർറഹ്മാൻ) സ്വഭാവത്തെക്കുറിച്ചു പറയുന്നു: وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا (അവിവേകികൾ തർക്കിക്കാൻവന്നാൽ അവർ സലാം പറഞ്ഞ് അകന്നുപോകും). 'ഏറ്റവും നല്ലതു സംസാരിക്കട്ടെ ' എന്ന വാക്യത്തെ വിശദീകരിച്ചുകൊണ്ട് ഇമാം ഹസൻ പറഞ്ഞു: മറ്റുള്ളവർ നിങ്ങളോടു മോശമായി സംസാരിക്കുന്നുവെങ്കിൽ അതുപോലെ മോശമായി പ്രതികരിക്കാതെ, അല്ലാഹു നിങ്ങളെ അനുഗ്രഹിക്കട്ടെ, നിങ്ങൾക്ക് പൊറുത്തുതരട്ടെ, നേർവഴി കാണിക്കട്ടെ (يرحمك الله- يغفر الله لك- يهديك الله) എന്നൊക്കെ പ്രതിവചിച്ചു പിന്മാറുകയാണത്.

نزغ (കുത്ത്) ൽ നിന്നുള്ള ക്രിയയാണ് ينزغ. കുത്തിത്തിരിപ്പുണ്ടാക്കുക, പ്രകോപിപ്പിക്കുക, ഇളക്കി വിടുക തുടങ്ങിയ പ്രയോഗാർഥങ്ങളും نزغ നുണ്ട്. മനുഷ്യർക്കുണ്ടാകുന്ന വൈരത്തിന്റെയും പ്രതികാരദാഹത്തിന്റെയും ഉറവിടം വ്യക്തമാക്കുകയാണ് إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنسَانِ عَدُوًّا مُّبِينًا എന്ന വാക്യം. പരസ്പര വിദ്വേഷത്തിലേക്കും പ്രതികാരവാഞ്ഛയിലേക്കും മനുഷ്യരെ തള്ളിവിടുന്നത് ചെകുത്താനാണ്. തമ്മിൽതല്ലിച്ച് നിങ്ങളുടെ ഇഹവും പരവും നശിപ്പിക്കുകയാണവന്റെ ലക്ഷ്യം. മനുഷ്യാരംഭം മുതലേ അവരോട് തുറന്ന ശത്രുത പ്രഖ്യാപിക്കുകയും അവരുടെ ജീവിതം പരാജയപ്പെടുത്താൻ പ്രതിജ്ഞയെടുക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുകയാണവൻ. ചെകുത്താൻ മനുഷ്യന്റെ ശത്രുവാകുന്നു എന്ന അർഥത്തിന് إنّ الشّيطان عدوّ للإنسان എന്നു പറഞ്ഞാൽ മതിയാകും. إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنسَانِ عَدُوًّا എന്നുപറയുമ്പോൾ മനുഷ്യരോടുള്ള ചെകുത്താന്റെ വിരോധം സ്ഥായിയാണ്, അവന്റെ പ്രകൃതിയിൽ പെട്ടതാണ് എന്ന ആശയത്തെക്കൂടി വഹിക്കുന്നു. അതിനാൽ പൈശാചികമായ ഒരു പ്രചോദനവും മനുഷ്യന്റെ നന്മക്കുള്ളതല്ല; തിന്മക്കും നാശത്തിനുമുള്ളതാണ്. പൈശാചിക പ്രചോദനങ്ങളുണ്ടാകുമ്പോൾ അല്ലാഹുവിൽ ശരണം തേടുകയാണ് അതിൽനിന്ന് രക്ഷപ്പെടാനുള്ള മാർഗം.

وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

(ചെകുത്താനിൽനിന്ന് വല്ല പ്രകോപനവും നിന്നെ ബാധിച്ചാൽ ഉടനെ അല്ലാഹുവിൽ ശരണം തേടിക്കൊള്ളുക-41:36).

54. പ്രബോധന വിഷയത്തിൽ വിശ്വാസികളുടെയും പ്രവാചകന്റെയും ഉത്തരവാദിത്വത്തിന്റെ പരിമിതിയും പരിധിയും വ്യക്തമാക്കുകയാണീ സൂക്തം. ആളുകളുടെ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ചും ഭാവിയെക്കുറിച്ചുമൊക്കെ വ്യക്തവും ഖണ്ഡിതവുമായ ജ്ഞാനം അല്ലാഹുവിനു മാത്രമാണ്. അവന്റെ വേണ്ടുകയാലാണ് നിങ്ങൾ സന്മാർഗം പ്രാപിച്ച് സ്വർഗാവകാശികളാകുന്നത്. മാർഗഭ്രംശത്തിലകപ്പെട്ട് നരകാവകാശികളാകുന്നതും അവന്റെ വേണ്ടുകയാൽ തന്നെ. അവൻ നിശ്ചയിച്ച നിയമമനുസരിച്ചേ എല്ലാം നടക്കൂ. ഇന്ന് സത്യനിഷേധികളും ധിക്കാരികളുമായി കാണപ്പെടുന്നവർ നാളെ ദൈവാനുഗ്രഹത്താൽ സന്മാർഗം സ്വീകരിച്ച് സ്വർഗാവകാശികളായിത്തീരാം. ഇന്ന് നിങ്ങളുടെ മിത്രങ്ങളും സഹകാരികളുമായി കാണപ്പെടുന്നവർ നാളെ മാർഗഭ്രംശത്തിലേക്കു വഴുതി നരകത്തിൽ പതിച്ചുവെന്നും വരാം. അതുകൊണ്ട് ആളുകളെ നിങ്ങൾ വിധിക്കേണ്ടതില്ല. എല്ലാം നടക്കുന്നത് അല്ലാഹുവിന്റെ വിധിപ്രകാരമാണ്. കൽപിച്ചപ്രകാരം ആളുകളെ സത്യത്തിലേക്കും ധർമത്തിലേക്കും ക്ഷണിക്കുക മാത്രമാണ് നിങ്ങളുടെ ചുമതല. അതു സ്വീകരിക്കുകയോ, നിരസിക്കുകയോ ചെയ്യുക അവരുടെ ഇഷ്ടമാണ്. ആളുകളുടെ വിശ്വാസത്തിനും അവിശ്വാസത്തിനും പ്രബോധകർ ഒരിക്കലും ഉത്തരവാദികളാകുന്നില്ല. ജനത്തിന്റെ വിശ്വാസനിഷേധത്തിന്റെയും കർമജീവിതത്തിന്റെയും ഉത്തരവാദിത്വം ഏൽപിച്ചുകൊണ്ടല്ല പ്രവാചകൻ നിയുക്തനായിട്ടുള്ളത്. അവരെ സത്യത്തിലേക്കും ധർമത്തിലേക്കും ക്ഷണിക്കുകയും സ്വജീവിതം കൊണ്ട് അതിനു മാതൃകയായി വർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുക മാത്രമാണ് പ്രവാചകന്റെ ദൗത്യം.